

Een acupunctuurbehandeling in een traditioneel Chinees ziekenhuis in Jiaxing. Foto rechts: cuppingbehandeling. © nr

Vraagtekens bij 'legitimeren' traditionele Chinese geneeskunde door Wereldgezondheidsorganisatie

Nieuw in de 'diagnosebijbel':

De werking van acupunctuur, moxabranden en kruidenmengsels is nooit afdoende bewezen. Wat beziet de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) dan om de traditionele Chinese geneeskunde op te nemen in haar invloedrijke referentiekader voor ziekten en aandoeningen?

verzekeraars en overheden wereldwijd in dezelfde richting duwen.

Maar de elfde editie, de ICD-11, doet nu al bij heel wat medici de wenkbrauwen fronsen. Eerder deze week raakte bekend dat er voor het eerst een apart hoofdstuk wordt ingeruimd voor de zogeheten 'traditionele Chinese geneeskunde', een vergaarak van behandelingen zoals acupunctuur en kruidentherapie. De werking van die behandelingen en medicinale mengsels zijn allesbehalve wetenschappelijk bewezen - lees: ze zijn nooit doorheen een gerandomiseerde en gecontroleerde test geraakt, de gouden standaard in het klinisch onderzoek. Integendeel, sommige traditionele kruidenmengsels bevatten ingrediënten die ronduit giftig zijn, zoals de aristolochiaplant.

Kwakzalverij legitimeren?

Wat beziet de WHO dan, zoals critici nu beweren, om haar geloofwaardigheid te grabbel te gooien door kwakzalverij te legitimeren? Volgens Patrik Vankrunkelsven, docent huisartseneeskunde aan de KU Leuven en directeur van Cebam, een onafhankelijke centrum voor evidence-based geneeskunde, zijn er zeker vraagtekens te plaatsen bij de beslissing van de WHO. Anderzijds wil hij de betekenis en impact ervan nuanceren. 'De ICD zegt niets over behandelingen of medicijnen. Het is een re-

ferentiewerk waarin ziektebeelden en diagnoses zeer nauwkeurig en duidelijk staan beschreven.'

De Laakdalse huisarts omschrijft het referentiekader als een ellenlange lijst van codes. 'In het hoofdstuk over huidaandoeningen vind je bijvoorbeeld de codes voor acne terug, waarbij er een onderscheid wordt gemaakt tussen de gewone en de ernstige variant. De lijst laat toe dat ziekenhuizen, verzekeraars, ziekenfondsen en overheden op een objectieve en ondubbelzinnige manier met elkaar kunnen communiceren. De codes zeggen dus helemaal niet wat de aangewezen behandeling is voor een bepaalde aandoening.'

Selderij en sojabonen

Chinese beoefenaars van de traditionele praktijk hebben jaren gewerkt aan de omschrijving en vertaling (Chinees naar Engels) van hun diagnoses. De vrucht van die arbeid is een lijst met welgeteld 3.106 ziektebeelden. Die worden volgend jaar dus bijgeschreven in het omstrede hoofdstuk 26 van de 'diagnosebijbel' van de WHO. Het wetenschapblad *Nature* zoomde eergisteren in op enkele van die ziektebeelden, zoals het 'wasting/thirst syndrome'. Dat zou gepaard gaan met enorme honger en dorst, en overmatig urineverlies. Volgens de Chinezen wordt de aandoening veroorzaakt door te weinig 'yin' (en te veel 'yang') in de longen, mit

en nieren - hoewel een conventionele arts eerder zou denken aan diabetes. In de traditionele Chinese geneeskunde kan een behandeling bestaan uit acupunctuur, moxabranden (waarbij kruiden dicht bij de huid van de patiënt worden verbrand) en het innemen van 'afkoevende' voedingsstoffen zoals selderij en sojabonen.

Luk Buyse, sportarts en voorzitter van de Belgische Diabetesliga, heeft geen weet van diabetici die zich met traditionele Chinese geneeswijzen (hebben) laten behandelen. 'Bij diabetes type 1 is het simpel; je moet insuline inspuiten, of het loopt slecht af. Bij type 2 (ook wel eens *ouderdomsdiabetes genoemd, red.*) spelen naast medicatie ook gezonde voeding en voldoende beweging een rol. Als een patiënt zich dankzij acupunctuur of een andere behandeling beter in z'n vel voelt, is dit natuurlijk positief. Maar ook dan moeten we waarden zoals de suikerspiegel en de bloeddruk continu in de gaten houden.'

Acupunctuur (letterlijk 'naalden prikken') is wellicht de bekendste praktijk uit de traditionele Chinese geneeskunde, zeker in ons land. Tijdens een behandeling wordt gepoogd de stroming van de 'levensenergie' (de 'qi') weer op gang te brengen door punten in en naast zogenaamde 'meridianen' te stimuleren - zo moet de balans tussen 'yin'

yin, yang en qi

Mao zag de traditionele geneeskunde als een zoethoudertje voor zijn bevolking, als een goedkoop alternatief voor een écht gezondheidsbeleid. Het verschil met vandaag is dat er nu ook veel geld mee te verdienen valt

en 'yang' worden hersteld. Acupuncturist Peter De Vilder, tevens hoofd van het opleidingscentrum voor traditionele Chinese geneeskunde in Antwerpen, denkt niet dat de nieuwe diagnosegids van de WHO veel zal veranderen, toch zeker niet in België. 'Acupunctuur staat trouwens al meer dan twintig jaar in de ICD, met niet minder dan 55 nauwkeurige omschrijvingen (*of codes, red.*). De opname van de volledige traditionele Chinese geneeskunde lijkt mij vooral belangrijk voor landen in Azië.'

Huilbaby's

Ook op het kabinet van Minister van Volksgezondheid Maggie De Block (Open VLD) is men op de hoogte. Maar of de update van het referentiewerk invloed zal hebben op de erkenning van beoefenaars van alternatieve geneeswijzen, is eventueel op terugbetalingen, daarover wil men niets kwijt. 'De evidence-based-aanpak vormt de rode draad in ons beleid, en we zullen die lijn aanhouden', zo klinkt het. Volgens De Vilder genieten acupuncturisten, net als osteopaten, al een zekere erkenning in België, zij het onrechtstreeks. 'Het zijn de beroepsfederaties die erkend zijn, net als de instellingen die opleidingen aanbieden'. Acupunctuurbehandelingen worden ook al terugbetaald, zij het in beperkte mate en met een maximum van vijf per jaar. De Vilder: 'De beslissing van de WHO is

voors natuurlijk wel een dwuitje in de rug. Op termijn streven we naar een volwaardige erkenning.'

Vankrunkelsven stelt dat behandelingen zoals acupunctuur en osteopathie vaak onschuldig zijn zolang ze worden gebruikt voor ziektes die spontaan genezen. 'Dat iemand zijn rug laat losmaken bij een osteopaat, daar heb ik niets op tegen. Het verdient natuurlijk als die therapie wordt toegepast, bij bijvoorbeeld huilbaby's. Of als mensen Chinese kruidenmengsels innemen die stoffen bevatten die kankerbevattend zijn en schadelijk voor de nieren. In het verleden zijn er daar al doden door gevallen.'

Neushoornpoeder

Voorstanders schermen vaak met het voorbeeld van artemisinine, een stof die uit de alsmeplant wordt gewonnen en die in China al eeuwenlang wordt gebruikt tegen koorts. Vandaag zit de stof in prima functionerende malariapillen. 'Dit soort voorbeelden zijn echter uiterst zeldzaam', zegt de directeur van Cebam. 'Bovendien hebben alternatieve geneeswijzen geen patent op de kruiden-geneeskunde, want dan kun je evenzeer aspirine noemen. Dat werd oorspronkelijk gemaakt uit wilgenbast.' Chinese medicinale mengsels worden ook vaak als afrodisiacum ingezet. Ronduit berucht is neus-

hoornpoeder, waaraan door Aziaten vaak zeer sterke lustopwekkende eigenschappen worden toegedicht. Vankrunkelsven: 'Je reinste onzin, natuurlijk, want zo'n hoorn bestaat gewoon uit keratine. Je zou dan evengoed je nagels kunnen opeten.' Het neushoornpoeder mag dan hoogstens een placebowerking hebben, onschuldig is het allerminst. Door de grote vraag is het stropen op neushoorns in Afrika big business geworden, waarbij de dieren op gruwelijke wijze worden verminkt en vermoord.

Mao

Zou de WHO tot dezelfde beslissing zijn gekomen als een machtige lidstaat als China (de WHO vaart onder de vlag van de Verenigde Naties) niet sterk had gelobbyd om haar traditionele geneeskunde te promoten? Patrik Vankrunkelsven ziet ook sterke economische motieven: 'Het is een bloeiende sector aan het worden, een wellnessindustrie die mikt op rijke toeristen, bijvoorbeeld uit Rusland of het Midden-Oosten. De Chinese regering zet hier volop op in, en daarmee wijkt ze eigenlijk niet veel af van de lijn die al door Mao was uitgezet. Die zag de traditionele geneeskunde als een zoethoudertje voor zijn bevolking, als een goedkoop alternatief voor een écht gezondheidsbeleid. Het verschil met vandaag is dat er ook veel geld mee te verdienen valt.'

VAN ONZE MEDEWERKER

SENNE STARCKX

BRUSSEL

De Wereldgezondheidsorganisatie, die waakt over de gezondheid van zeven miljard mensen, beheert een referentiewerk dat ouder is dan de organisatie zelf. In deze International Classification of Diseases (ICD) worden sinds het begin van de 20ste eeuw ziektebeelden en diagnoses opgelijst en vertaald naar medisch jargon. De lijst wordt ongeveer elke tien jaar aangepast. De huidige editie, nummer tien, dateert echter al van eind vorige eeuw. Met een opvolger, die in de loop van volgend jaar zal verschijnen, wil de WHO de neuzen van artsen, ziekenfondsen,